

שאלות הכנה למבחן בקיאות ברמב"ן בראשית

תשע"ט

לפניך 40 שאלות על 40 דיבורים מתחילים ברמב"ן.

למדי את באורי הרמב"ן, ועני על השאלות.

במבחן תדרשי לענות על חלק משאלות אלה.

חילך לאורייתא!

ובהצלחה!

הערה: המספר בסוגריים בסוף שאלה מציין את מספר התשובות המצופות.

א/א: "בראשית ברא אלוקים"

1. מהי הקושיה של רבי יצחק, המובאת ברש"י, על פתיחת התורה ב"בראשית"?

מה מקשה עליו הרמב"ן?

א/א: "בראשית" כתב רש"י אם באת לפרשו כפשוטו"

2. מהי "בריאה", ומהי "יצירה" ו"עשיה" על פי פירוש הרמב"ן?

מהו "תוהו" ומהו "בוהו"? הסבירי מדוע ניתן להם שם זה דווקא.

א/ד: "וירא אלוקים את האור כי טוב"

3. מה פירוש "ויאמר" ומה פירוש "וירא" במעשה בראשית, על פי הרמב"ן?

מדוע ביום הראשון נאמר "וירא אלוקים את האור כי טוב" (ולא כשאר ימים שכתוב רק "וירא

אלוקים כי טוב")?

א/יא: "ויאמר אלוקים תדשא הארץ דשא"

4. כיצד מפרש הרמב"ן בתחילת פירוש זה את הציווי: "תדשא ארץ דשא", וכיצד מפרש זאת

רש"י?

א/כט: "המה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע"

5. מהם שני הנימוקים למצוות שחיטה על פי הרמב"ן?

ב/ג: "אשר ברא אלוקים לעשות"

6. מה קשה בדברי הכתוב הללו?

כיצד מיישבים את הקושי על דרך הפשט: רש"י, ראב"ע ורמב"ן (2 פירושים)?

ב/ט: "ועץ החיים בתוך הגן"

7. כיצד מפרש הרמב"ן את דברי ברזילי הגלעדי (שמואל ב יט לו): "האדע בין טוב לרע"?

איזו הבנה בדבריו אלה של ברזילי גלעדי דוחה הרמב"ן?

ומדוע הוא דוחה הבנה זו?

ב/יז: "ביום אכלך ממנו מות תמות"

8. מהי דעת אנשי הטבע בעניין מיתתו של אדם, לפני החטא ואחרי החטא?

מהם הנימוקים לדעתם (3)?

ד/יא: "ארור אתה מן האדמה"

9. במה דומה דעת הרמב"ן לדעת ראב"ע בביאור עונשו של קין ובמה הן שונות?

ה/ד: "ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את שת"

10. מה דומה בין דעת הרמב"ן לדעת הרמב"ם בעניין אריכות ימים של כני האדם, ובמה הם

שונים?

ו/ד: "וגם אחרי כן"

11. מי היו בני האלוהים לדעת הרמב"ן?(2)

מה עשו? (2)

ומדוע נקראו הנפילים בשם זה?

ו/ט: "איש צדיק תמים היה"

12. הסבירי על פי הרמב"ן את המסומן בקו:

(בראשית ו ט): "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח".

ו/יט: "מכל בשר"

13. הדעה "כי היו שלוש מאות אמות באמת איש נח, והיה גדול" היא דעתו של ראב"ע.

מדוע ראב"ע נזקק לומר זאת?

האם הרמב"ן מסכים עמו?

מהם נימוקי הרמב"ן (2)?

ו/כ: "שניים מכל יבואו אליך להחיות"

14. מה המשותף ומה ההבדל בעניין הקרבנות בין בני נח לבין בני ישראל?

ט/ה: "מיד כל חיה אדרשנו"

15. תארי את תהליך השינוי במאכל בני האדם ובמאכל בעלי החיים, על פי באור הרמב"ן לפסוק:

"מיד כל חיה אדרשנו".

ט/יב: "זאת אות הברית" עד "הטעם באות שבה אחד הוא".

16. מה במראה הקשת מסמל שהיא אות לטובה מאת ד' (3)?

י/ה: "ומאלה נפרדו איי הגויים בארצותם"

17. לדעת הרמב"ן, מדוע מספר הכתוב על דור הפלגה? (2)

יא/כח: "על פני תרח אביו בארץ מולדתו".

18. כיצד מפרש מנחם את המילה "אור"? הסבירי בעזרת אחת מהוכחותיו.

כיצד מפרש הרמב"ן את המילה 'אור'? הסבירי בעזרת אחת מהוכחותיו.

יב/ו: "ויעבור אברם בארץ"

19. "דע כי כל גזרת עירין כאשר תצא מכח גזרה לפועל דמיון תהיה הגזרה מתקיימת על כל פנים"

הסבירי כלל זה, והדגימי בעזרת 2 דוגמאות מהתנ"ך

יב/י: "ויהי רעב בארץ"

20. מהם 2 חטאיו של אברהם בירידתו למצרים, על פי ברמב"ן?

מה גרמו חטאים אלה לבניו?

טו/ב: "ויאמר אברהם ד' אלוקים"

21. מדוע ברור לאברהם שבהבטחה "שכרך הרבה מאד" מדובר על שכר העולם הזה?

טו/ד: "וגם את הגוי"

22. מה משותף לסנחריב ולנבוכדנצר על פי הרמב"ן לפסוקנו?

מה הוסיף נבוכדנצר, וכיצד נענש על כך?

טו/יח: "ביום ההוא כרת ד' את אברם ברית לאמור"

23. הרמב"ן מצביע על כך שבהבטחת הארץ לעיתים כתוב השורש נ.ת.ן בעתיד ולעיתים בעבר.

צייני באילו הבטחות כתוב שורש זה בעתיד ובאלו בעבר, והסבירי על פי הרמב"ן מדוע.

יז/א: "א-ל-ש-די"

24. כיצד מפרשים רש"י, רמב"ם וראב"ע את השם "ש-די"?

עם מי מהם מסכים הרמב"ן?

כיצד מסביר הרמב"ן מדוע דווקא בהקשר זה של הבטחת הזרע לאברהם מוזכר השם "ש-די"?

יח/א: "וירא אליו"

25. כיצד מכנה הרמב"ן 'השגת מלאך'?

מה לדעתו הקשר בין 'השגת מלאך' לבין נבואה?

מהן הוכחותיו מדניאל ומהגר?

יט/ה: "ונדעה אותם"

26. מה חטא אנשי סדום על פי הדעה הראשונה ברמב"ן?

מהו חטאם על פי חז"ל?

מה משותף לשתי הדעות?

יט/ח: "אוציאה נא אתהן"

27. מהם הגורמים לקרב בין ישראל לבנימין, מצד ישראל

ומצד בנימין (2)?

כב/א "והאלוקים ניסה את אברהם"

28. את מי מנסה ד', את מי אינו מנסה, ומדוע?

כה/לד: "ויבז עשו את הבכורה"

29. מהי סיבת ביזוי הבכורה על פי ראב"ע?

מהם ראיותיו מהכתוב (5)?

כו/ה: "וישמור משמרתו"

30. כיצד מפרש הרמב"ן משמרתו; מצוותו; חקתי; תורותי על דרך הפשט?

כט/ב: "וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה"

31. מהו הקושי בפסוק זה על פי הרמב"ן?

וכיצד הוא מיישבו בתחילת דבריו?

לב/ט: "והיה המחנה הנשאר לפליטה"

32. כיצד מפרש זאת הרמב"ן "על דרך הפשט"?

וכיצד מפרש זאת רש"י?

מה ההבדל בין פירושיהם?

איזה פירוש מעדיף הרמב"ן?

לד/יג: "ויענו בני יעקב את שכם"

33. מה ההבדל בין דעת הרמב"ן לדעת הרמב"ם בייחס ל 7 מצוות בני נוח? (3)

על מה הם מסכימים בנושא זה.

לז/ב: "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה"

34. כיצד מפרש הרמב"ן:

"ויראו אחינו כי אותו אהב אביו" - אלו אחים?

"והוא נער" (הביאי חיזוקים מירבעם, אבשלום, ובנימין);

"נשי אביו" – מדוע נקראו כאן 'נשים' ולא 'פלגשים'? (2)

לז/כב: "אל תשפכו דם"

35. כיצד מפרש רש"י את הכפילות בפסוק: "והבור רק אין בו מים"?
מה מעיר הרמב"ן על פירוש זה של רש"י?

מג/יד: "וישלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין"

36. מדוע "לא היה שמעון רצוי אביו"?
כיצד זה בא לידי ביטוי בכתוב? (2)

מב/ט: "ויזכר יוסף את החלומות"

37. כיצד מנמק הרמב"ן את העובדה שיוסף לא שלח להודיע לאביו על קיומו? (הסבירי בדבריך מה היו תוכניותיו של יוסף).
כיצד הוא מנמק את מה שעשה לאחיו בגביע?

מו/טו: "שלושים ושלוש"

38. מהו הנס בלידת אברהם ושרה על פי הרמב"ן?
איזו הבנה בביאור הנס דוחה הרמב"ן?
ומדוע?
כיצד מתבאר על פי זה שלידתה המאוחרת של יוכבד אינה פלא?

מח/ו: "ומולדתך אשר הולדת אחריהם"

39. במה מתבטאת בכורת יוסף?
וכיצד נחלקה ארץ ישראל?
על פי רש"י?
ועל פי רמב"ן?

מט/': "לא יסור שבט מיהודה"

40. מדוע לדברי הירושלמי "אין מושחים מלכים כהנים"? (2)
מה ההבדל בין שתי הדעות ביחס לעם ישראל וביחס לכהנים?

